

Glasilo jugoslovanske socialno demokratske stranke

Posamezna številka 14 vinarjev.

Preselile so se večinoma cele vasi. Ruski kmet prinaša iz svoje domovine razsežno gospodarjenje in kolektivistično metodo glede razdeljevanja zemlje po »Miru«. Njihovo umerjenje po sibirskih razmerah je še v polnem teku. Deloma opazujemo prehod k prostemu individualističnem gospodarjenju. Značilna predvsem je, kljub gospodarjenju pod gospodstvom neurejenega poljsko-travniškega gospodarstva uvedba poljedelskih strojev v očitno velikem obsegu. Ta pojav pa ni pripisovati višje stoječemu načinu produkcije in intenzivni izrabi zemlje, temveč kratki vegetacijski periodi, v kateri

In bukareški mir nikakor ne dokazuje to neprestano naglašano obrambno stališče. Ta mir pomenja aneksije v vseh oblikah, ne le aneksije v korist naši državi, ampak tudi v korist sosednjim državam in celo na škodo Rusiji v korist Rumuniji. Kako naj nam verjame ententa, ako že ob prvi priliki prelomimo svojo obljubo, ki smo jo dali — v besedah — že prvi dan vojne? Veleindustriji, Vsenemci in pruski junkerji so spravili nemško vlado popolnoma v svoj vpliv, kar je sicer obžalovanja vredno, in tako se je zgodilo, da nas je osrečila usoda z Brest-Litovskim in Bukareštom. Od avstro-ogrske vlade pa zahtevamo, da uveljavi pri nemški vladi ves svoj vpliv in doseže, da dobi zunanja politika miroljubnejši značaj. Kar se tiče

poljskega vprašanja

smo socialni demokratje proti vsaki taki rešitvi, ki bi imela za posledico kakršnekoli nove vojne, posebno z Nemčijo.

Tudi smo proti temu, da bi se rešilo to vprašanje z gališkega stališča. Ljubše pa bi nam bilo, da odpade Galicija k samostojni Poljski kot pa, da bi se združila Poljska in Galicija z Avstrijo. Sicer pa smatramo socialni demokratje za edino pravo rešitev poljskega, kakor tudi vsakega narodnega vprašanja, če se bo vpoštevalo povsod le demokratično stališče in volja naroda. Narod sam naj odloči, hoče li lastno samostojnost ali pa hoče biti združen s sosednjo državo. Pri razpravljanju o notranjem položaju je govornik izjavil, da bi pomagali soc. demokratje Seidlerju le iz trenutne zadrege, ako bi glasovali za proračun. Toda soc. demokratom ne gre za osebo ministrskega predsednika, pač pa je za nje merodajno

načelno stališče

k vprašanjem, ki so danes velevažna in ki čakajo rešitve. Avstrija je mogoča le kot država svobodnih, na pravični in demokratični podlagi živčih narodov: Avstrija kot zvezna država svobodnih in enakopravnih narodov. Kdo je kriv, da je češka politika danes tako protidržavna? Edinole neprestani ekscesi in oktroaji proti češkemu narodu in njega voditeljem. Mesto s pomirjevalno politiko, so nastopili naši državniški takoj s preganjanjem. Tako se je godilo s Kramarjem, tako tudi s Concijem. Glede okrožnih razdelitev na Češkem omenim le, da bi bil češkimi Nemcem ljubši

vagon krompirja kot pa vseh šestnajst dvornih svetnikov.

Naj ne misli ministrski predsednik, da smatra nemški narod za posebno veliko njegovo delo, če prepoveduje vlada Slovincem shode, in preganja slovenske učitelje? Naravnost predpostavljamo naše cenzurne razmere. Posebno, kar se tiče socialno-demokratičnih listov. Sežigajo jih na bojišču, vojakom zabranjujejo — pisati o tem pa prepovedujejo. Na tak način vlada seve ne bo dosegla našega zaupanja. Kako pa ravna vlada

z delavstvom

naj povedo naslednji zgledi: Meseca januarja so začeli delavci stavkati vsled lakote in krivičnega brestovega miru, v strahu, da je s tem mir ogrožen za nedogledni čas. Vlada je prosila in notila delavce in nas, naj pospešimo konec stavke. Storili smo to z delavskimi zaupniki. Ne, da bi ustregli želji vlade, ampak iz latsnega prepričanja. Delavci so šli zopet na delo, ker so menili, da bodo obljube, ki so jih dobili od vlade

tudi izpolnile. Parlament je sklenil enoglasno zvišanje železničarskih plač. Vlada tega enoglasnega sklepa do danes ni izpolnila! Obljuba, da postavi službeno dolžnost na civilno podlago, ni upoštevala. Med tem je militarizovala nove obrate! Z ozirom na vse to, z ozirom na njeno verolomnost, in na dejstvo, da je zadnje čase narode shujkala med seboj do skrajnosti, in da so postale parlamentarne razmere vsled tega še slabše in ostreje: bomo glasovali proti proračunu.

Politični pregled.

— **Parlamentarni položaj.** Predsednik poljskega kluba je imel razgovor s poljskimi časnikarji, katerim se je izrazil v tem zmislu, da bodo Poljaki najbrže glasovali za odkazanje češkega predloga na ministrsko obtožbo odseku. Zatrjuje se, da obstoja že večina proti Seidlerju in za ministrsko obtožbo ter gre samo še za prav majhno število glasov. Politični položaj se bliža svoji rešitvi. Z vso gotovostjo se računa s padcem sedanjega ministrskega predsednika ter se zatrjuje, da bo njegov naslednik Silva Tarouca sicer ne kot ministrski predsednik, pač pa kot predsednik ministrskega sveta, da kot tak skuša rešiti proračunski provizorij.

— **Poljski socialno-demokratični poslanec Ignac Daszynski** je v četrtek govoril pri proračunski debati v državnem zboru zelo prepričevalno in strastno, kakor pač vedno. Govoril je sedaj kot revolucionarni Poljak, ki se zavzema za svobodo ljudstva — od tega dela seveda v poročilu državnozbornske korespondence ni stalo ničesar — sedaj zopet kot skrben avstrijski patriot, ki vidi Avstrijo pod nemškim vodstvom ponižano za vazala Nemčije, in svetuje Avstriji naj se oklene Slovanov, da bo utrdila svojo samostalnost proti Nemčiji. Čehi in Jugoslovani, ki niso vedno tako cenili Daszynskega, so bili zelo razočarani. Kdo bi si bil mislil leta 1914 in 1915., da bodo v vojni še Čehi in Jugoslovani aplavdirali Daszynskemu. Tudi to je znamenje izpremembe časa, o katerem smislu naj bi dobri Avstrijci premišljevali!

— **Deželni odbor proti slovenskim občinam.** Deželni odbornik kranjski dr. Vladislav Pegan se je mudil, kakor se »Slovenskemu Narodu« poroča, te dni na Dunaju ter se je razgovarjal v ministrstvu za notranje zadeve glede razpusta onih kranjskih občinskih zastopov, ki se niso pridružili od kranjskega deželnega odbora sestavljeni zgraževalni resoluciji.

— **Seidler se vdirja nemškimi nacionalcem.** Vse nemško časopisje poje slavo vitezu Seidlerju za njegovo labodjo pesem, s katero je v zadnjih svojih izdihljajih po naročilu raznih Teufelnov, Waldnerjev in Pantzev jecal o političnem kurzu, ki mora zajamčiti »popolno varstvo upravičenim interesom nemškega naroda«, da se ne da v Avstriji vladati proti Nemcem in ne brez njih in da to načelo ne velja samo za sedanjo vlado, ampak tudi za vsako bodočo. Graška »Tagespost« prisiljeno priznava, da je ravno to Seidlerjevo nemško nacionalno kričastvo krivo, da nemški socialni demokratje nočejo sodelovati v Seidlerjevi večini in da je gosposka zbornica tako hladno, brez vsakega odobravanja sprejela tozadevna Seidlerjeva izvajanja. Nemški nacionalci se tolažijo, češ da koalicija Čehov, Poljakov, socialnih in Jugoslovancev ni zmožna za vlado, da je torej sporazum z Nemci absolutna potreba. In slava

dolžini. Vendar nikakor ne zadostuje potrebam Ruske Azije. Kakor v Združenih državah in Kanadi potrebuje še bolj severno in južno paralelnih železnic, ki bi morale biti medsebojno spojene s transverzalnimi in diagonalnimi progami. Zveze ima s transkapiško in od Orenburga v Taškent vodečo železnico. Prva proga je veljala vsekakor kot popolnoma strateška železnica. Poslednja je takomenovana bombaževa železnica, ki radi izvoza bombaža iz Turkestana prav dobro uspeva. Nadaljnja gradnja teh železnic je bila pač projektirana, pa jo je prekinila vojna.

Toliko je gotovo: Sibirija ne bo, ako se enkrat sedanjemu kaos nekoliko razjasni, ni več kaka politična s sedmimi zidovi obdana dežela. Tu ni, kakor pravi eden izmed najboljših zapadnoevropskih poznavalcev, »le prizor za kvantitativni razvoj Rusov, kajti tu leže že tudi podlage, iz katerih se bo mogel ta Rus kvalitativno-kulturno povzdigniti«. Manjka samo še ena podlaga, oziroma je bila zastopana kvečjemu med prognanci iz carjeve dobe, — industrijsko delavstvo. Vendar je tudi onduš opaziti, akopram le približno slabe pogoje za nadaljnji razvoj, zlasti na polju rudnikov in železne industrije.

Seidlerju, da je to ugotovil, ne samo za sedanji kabinet, ampak tudi za vsako bodočo vlado.

— **Dogodki v Pilznu.** Poslanec Haberman in tovariši so interpelirali v državnem zboru zaradi dogodkov, ki so se dne 21. junija pripetili v Pilznu. Množica je napadla voz, na katerem je bil malozelen kruh za škodove delavce. Vojaštvo je streljalo. Pet otrok je obležalo mrtvih; šest drugih oseb je bilo težko ranjenih.

— **Agrarna zveza nemških strank.** V poslanski zbornici se je sestavila prosta agrarna zveza nemških strank. Poslanec Jarc je sklical nemške stranke na ustanovitev proste agrarne zveze nemških strank. V četrtek popoldne se je zveza konstituirala. Zastopani so v prosti zvezi nemških agrarcev Jugoslovani Čehi, Poljaki, Ukrajinci in Italijani. Zveza se je sestala takoj na posvetovanje ter je sklenila intervenirati pri centralnih mestih zaradi oprestitve poljedelcev in poljedelskih delavcev.

— **Zveza med Avstro-Ogrsko in Nemčijo.** V ogradni poslanski zbornici je ministrski predsednik dr. Wekerle, odgovarjajoč na tozadevno interpelacijo, izjavil, da zveza z Nemčijo nima in ne bo vsebovala kake grožnje proti drugim državam. Zveza tudi ne bo ovirala prijateljske odnose z drugimi državami. Kar se tiče predpogajanih v Solnogradu, gre za določitev temeljnih principov za medsebojno narodno-gospodarsko razmerje. V poglavitem gre za tarife in za skupno carinsko shemo, za carinski zakon in za carinsko postopanje. Izjavil je, da bo zbornica imela priliko, baviti se s tozadevnimi predlogi. Minister je končno izjavil, da so teritorialna stremjenja naših sovražnikov glavni vzrok nasprotstva med vojaškimi se strankami, ter poudarjal, da ne moremo razpravljati s sovražniki, dokler ne opuste svojih teritorialnih zahtev. Vojno smatramo za prelivanje krvi brez vzroka in namena, ki ga lahko konča samo boljše uvidenost naših sovražnikov. Zbornica je vzela ministrovo izjavo na znanje.

— **Dogodki ob Piavi.** Nemško-nacionalni poslanci dr. Waldner, Teufel, baron pl. Pantz in tovariši so interpelirali domobranskega ministra radi vojaških dogodkov na jugozahodni fronti. Interpelanti so vprašali, če hoče vlada pojasniti dogodke na jugozahodni fronti.

— **Italijani in Srbi v Arhangelsku.** Moskova »Izvestija« poroča iz Arhangelska, da so tje kaj dospeli italijanski in srbski častniki in vojaški posamič in v skupinah. Pod varstvom tamkajšnjega angleškega in francoskega konzulata tvorijo oddelke približno 300 mož, ki pa se ne prenehoma več. Po izkrcanju Angležev na murmanskem obrežju je tudi namen teh čet jasen. Sovjetski izvršilni odbor je sklenil, ne meneč se za protest obeh konzulov, razorožiti italijanske in srbske čete, kar se je baje že zgodilo.

— **K mirovni notj grofa Buriana.** Washingtonski dopisnik »Associated Press« poroča, da pojmujejo oficijelni krogi mirovno noto grofa Buriana na avstrijskega in ogrskega ministrskega predsednika tako, da so upanja Avstro-Ogrske in Nemčije, da bi s tevtonskim uspehom uklonili entento do mirovnih pogajanj, zaman. Sicer ne vidijo oficijelni krogi v sedanjih demarših nič novega.

— **Bratjanov kabinet pod obtožbo.** Iz Bukaresta se brzojavno poroča: Rumunska poslanska zbornica je s 115 glasovi sklenila, da se kabinet Bratianu postavi na zatožno klop. Le dva poslanca sta se vzdržala glasovanja.

— **Mednarodna trgovinska liga.** V Rotstocku so ustanovili mednarodno trgovinsko ligo z načelom odprtih vrat po celim svetu, kar smatra liga za predpogoj trajnega mira. Ideja osrednje Evrope naj bi se opustila. Samo varnost trgovinske plovbe in svoboden razvoj malih narodov zamore zopet obnoviti mir.

— **Nečloveško postopanje Italijanov ob Piavi.** Iz vojnoporočevalskega stana 19. julija. Pri izpraznjenju Piavskega otoka se je na nekem mestu ugotovilo postopanje Italijanov, katero je v skrajnem nasprotju z vsemi zakoni človeštva. Posamezni ljudje, ki so ostali na onostranskem piavskem bregu in jih ni bilo mogoče več spraviti na varno, so prišli v italijansko vjetništvo, dočim se je večini posrečilo, da so preplavali Piavo. Po soglasnih zanesljivih izpovedih sledi, da so jih Italijani kratkoročno pobili. Ta grozovzbujajoči vzgled strahopetne surovosti si civilizirano človeštvo ohrani v trajnem spominu.

Dnevne beležke.

— **Zdravstveno stanje ljubljanske občine** v času od 7. do 13. julija 1918. Novorojencev je bilo 16, mrtvorojenec 1; umrlo je 24 oseb, in sicer 11 domačinov in 13 tujcev; za vratico (dar

se v malo tednih kopičijo sleherni poljedelski stroji v zvezi s pomanjkanjem poljedelskih sezijskih delavcev.

Produkcija poljedelstva velja v bistvu le domači potrebi. Živinoreja nasproti daje sibirskemu kmetu one pridelke, katere more oddajati na trg. Pašniki leže neposredno okoli vaši, dočim so polja ob periferiji. Ne glede na druge stranske pridelke oddaje sirska živinoreja zlasti sirovo maslo na trg. Neznanske množine sirovega masla so se izdelovale pred vojno v Sibiriji ter prinešene na trg v evropsko Rusijo in v zahodno Evropo. V Srednji Nemčiji, v Berlinu, Hamburgu in rensko-vestfalskem industrijskem ozemlju so jih prodajali v obilni meri. Mogoče je to bilo vsled primernih prometnih naprav, predvsem vsled naravnost vzorne razvite mlekarne tehnike, ki je uvedena v Sibiriji na podlagi obsežnih združenih mlekar, urejenih zlasti tik sirske železnice. Vendar so pa tudi napredki pri živinoreji, posebno z ozirom na krmljenje v hlevu, namesto gonitve na pašnike in z ozirom na saditev krmlilnih sredstev, kar je nujno potrebno, da se pridobi prostor za gosteje naselitev.

V splošnem zavisi nadaljnji razvoj Sibirije od daljnega razvoja njenih transportnih sredstev. Sirska železnica ima, ne glede na njen strateški namen, velikanski pomen, da za naseljevanje godno ozemlje prereže po

vico) je oboliel 1 tujec, za jetiko so obbolele 3 osebe, 1 domačin in 2 tujca; za mrtvoudom 3 osebe, za različnimi boleznimi 17 oseb. Za infekcijskimi boleznimi je obolelo: za tifuzom 2 domačina, 1 tujec in 5 vojakov, za grižo 6 vojakov, za vratico (difterijo) 1 tujec.

— **Velikodušen gospodar.** Predvečerjem proti večeru je ležalo na Erjavčevi cesti pred bivšo Weinlichovo vilo pohištvo treh strank. Okolo pohištva so se gnetle gručice ljudi od vseh krajev države in se zgražale nad velikodušnostjo gospodarja. Sedanji gospodar, okolo šestmestkratni milijonar Polak, lastnik treh vil, celega kompleksa hiš pri Sv. Petru, posestnik graščine itd., ki se izgovarja, da rabi stanovanje za sebe. Strankam Bergant, Pegan in Batič, domačim ljudem, je odpovedal stanovanje pred časom, toda ti ubogi ljudje niso mogli dobiti nikjer stanovanja in končno jih je vrgel v noč na cesto. Gospodarju menda ni bilo na tem, da bi imel z njimi usmiljenje in malo počakal, da mine vojna, potem bode tako polovico Ljubljane prazne. Krščanska usmiljenost mu je menda to velevala. Polak gre vsak dan v cerkev, pri vsaki procesiji je, vojna mu je dala lepe milijone! Toda poznali smo milijonarja, ki je potem obubožal in končno umrl v živinskem hlevu v tujini. Pa tudi Ljubljana gubi na ugledu ob taki trdosrčnosti gospodarjev.

— **Splesna prebiranja.** Vest, ki smo jo pod istim nadpisom priobčili v soboto, je učinkovala prav tako, kakor je bilo želeto: obrnila je vseobčno pozornost na zbiranje perila za tiste množice, ki se vračajo iz vojnega ujetništva, pa nimajo ne srajc, ne spodnjih hlač. Zgodilo pa se je, da je dotična notica marsikoga spravila iz ravnovesja, ker je govorila tako, kakor da poroča o nekakšnem nenadnem prebiranju med možmi in mladeniči, ki bi bili sposobni za vojaško službovanje, in da je nemalokaterne ozlovoljila proti avtorju, češ, da je v svoji neokretnosti rabil izraze, ki so bili vse prej nego prav izbrani in z njeno resnično vsebino skladni. Da se je s takimi očitki avtorju delala očitna krivica, se bo pokazalo iz komentarja, ki ga podajemo v nastopnem: Prebiranje perila, ki ga te dni vrše gospodinje po stanovanjih, je splošno, ker ne mara nobena zaostati, ko gre za darovanje v človekoljubne namene. Končala pa se bodo šele koncem tega meseca, ker se zbiranje perila zaključuje stoprav z 31. julijem. Prebirajo se v vojaške svrhe, namreč za vojake, ki se vračajo iz ujetništva, najrazličnejši letniki moškega perila. Zlasti prihajajo v poštev mlajši letniki moških srajc in spodnjih hlač, ker tako perilo ni še prav nič razbeljeno ali pa je le malo ponošeno in je zaradi tega tem boljše. Prebiranja se vrše po stanovanjih, ker gospodinje iz svojih perilnih zalog izbirajo tisto moško perilo, ki se jim zdi primerno, da ga Glavni zbiralnici v »Narodnem domu« v vojaške dobrotne namene izroče ali kot neplačno darilo ali pa proti odkupnini, ki je za brezhibne srajce določena na 12 kron za komad, za brezhibne spodnje hlače pa na 8 kron. **Oddati perilo, ni nihče prisiljen!** Oddaja moškega perila je docela prostovoljna, ima pa to dobro, da zavaruje pred morebitno prisilno oddajo, pred rekvizicijo, ki bi se ugnila odrediti kdaj pozneje. Dotično povelje št. 149 c. in kr. vojaškega poveljstva v Gradcu z dne 28. maja t. l. pravi namreč o tej stvari: »Vojno ministrstvo je s to plemenito akcijo poverilo vojnokrbstveni urad in ministrski predsednik je sporazumno s trgovskim ministrom dovolil, da se smejo nabirati moške srajce in moške spodnje hlače v tistih krogih, ki so še založeni s perilom. (Kreise, die noch über Wäschevorräte verfügen). Načeloma naj se zbirajo samo darovi tih dveh sort, vendar pa ni zavračati drugačno perilo ali tkanina ali denar. Kdor od tucata po en izvod podari ali po dva izvoda zbiralnici proda, prejme izkaznico, ki ga ščiti pred prisilno oddajo, ki bi se nemara odredila kdaj pozneje.« — Kdor torej od tucata po en izvod proda, se ni zavarovan, pač pa je na varnem, kdor od tucata proni po dva komada ali še boljše po en komad podari. V oddajo po dve komada ali še boljše le brezhibno perilo, v dar pa vsakršno, tudi že ponošeno ali nekoliko raztrgano oziroma zakrpano. — Če je nadalje tista notica govorila, da pride, kar je prebirajoča komisija spoznala za sposobno, brez odlašanja, če treba z vojaško asistenco, v »Narodni dom«, je govorila pošteno resnico. Zakaj prebirajoče gospodinje odpravijo vse, kar so v ta namen perila odbrale, nemudoma v Glavno zbiralnico perila za vračajoče se le, vojne ujetnike, ki je v »Narodnem domu«. Če pa odbralega perila ne marajo same odnesti tja ali nimajo nikogar, ki bi jim to oskrbel, jim je samo treba, da obveste predstojnika Glavne zbiralnice, ki je g. podpolkovnik **Mörk von Mörkenstein**, in ta jim takoj pošlje vojaško asistenco v obliki potrebnega števila ordonanc, ki prevzamejo, opremljeni s posebnimi poverili, kar je namenjeno Glavni zbiralnici. V »Narodnem domu« posluje pod vodstvom omenjenega gospoda nekakšna prezentacijska komisija, ki brez odloga pregleda ves »prirastek« in od dopislega perila odbere, kar je brezhibno, in tisto, kar ni. Klasificira izročeni ji material po njegovi porabnosti. Kar je po njenem razsodku prvovrstno in torej zasluži sposobnostno oznako »A«, dostavi brez odloga vojaškemu oddelku, hitre pomoči najbolj potrebnemu; z »B« ali »C« ocenjeni material pa odpošlje, istotako nemudoma, v posebne vojaške zavode, v pralnice oziroma popravilnice perila, da ga tam vsposobijo za takojšnjo uporabo, ali po vojaško rečeno: da se tam retablira. — Kakor je

po vsem tem, kar smo pravkar obrazložili, spoznavno pač vsakomur, se krijejo izrazi one ominozne notice na las s pojmi, ki jim jih je bilo označiti. Če si je navzlic temu ta in oni vsebino tolmačil drugače, bi dejali, da odgovornosti za to ne kaže naprtili zgolj piscu.

— **Nova vojna svetinja.** Cesar je izdal novo svetinjo, in sicer za ranjence z napisom: Carolus — Laeso militi 1918 (ranjenemu vojaku).

— **Oškodovanje avstrijskega vojaštva.** Nedavno je izdala vojaška uprava za vojake, ki se nahajajo v zasedenem italijanskem ozemlju, posebno vrsto denarja, ki pa je veljaven le za omenjeno zasedeno ozemlje. S tem hoče uprava preprečiti, da bi plačevali tam z avstrijskim oz. italijanskim denarjem. Prebivalce teh ozemelj hočejo na lep način prisiliti, da bi jemali od Avstro-Ogrske takorekoč posejilo, ki naj bi se poravnalo po vojni. Žal pa je vsled te odredbe le preveč vojakov oškodovanih. Ko zapusti vojak zasedeno ozemlje, ne ve več, kam bi s tem denarjem. Zamenjati mu ga može nobena banka, in na to pa sevé tudi ne misli vsak, da bi ga shranil morda za spomin na vojno. Kako pride vojak do tega, da bi moral svoj denar metati proč? To je zopet čisto... no, saj ni da bi ponavljali vedno isto! Upamo, da vojaška uprava temu odpomore.

— **Naknadno imenovanje državnih uradnikov.** Vlada je vložila v državnem zboru zakonski načrt o naknadnem imenovanju onih državnih uradnikov, ki vsled vojne niso bili imenovani oziroma povišani pravočasno. Ker bo predloga, ako jo državni zbor sprejme, važna tudi za mnoge slovenske uradnike, prinašamo v sledečem najvažnejše določbe: Ako je naknadno povišan državni uradnik, ki med vojno samo zato ni prišel v višji razred, ker je bil po vojnih razmerah zadržan opravljati svojo civilno službo, se imajo uradniku priznati vse službene in gmojne pravice, ki bi jih dobil, če bi bil povišan v pravem času. To velja tudi za uradnike, ki so bili po vojnih razmerah zadržani, da bi naredili v pravem času kak višji strokovni izpit, ako naredijo ta izpit tekom enega leta po odstranitvi ovire. Velja pa tudi za vdove in otroke takih uradnikov, ki vsled vojne niso bili pravočasno povišani, in slednjič za definitivna nameščenja praktikantov in provizoričnih uradnikov, kakor tudi za imenovanja in povišanja poduradnikov in slug. Vlada sme tudi takim praktikantom, ki vsled vojne še sploh niso bili v državni službi, vseliti vojaško službovanje za določitev službenega činovnega reda.

— **Podružnica Unije rudarjev v Zagorju ob Savi** nujno prosi, vse tiste, ki imajo še izposojene knjige iz podružnične knjižnice, da jih vrnejo najkasneje v 14 dneh.

— **Orožnik zabodel vojaka.** V Begunjah na Gorenjskem je v četrtek zjutraj zabodel neki tukajšnji orožnik posestnika Antona Ferjana, po domače Matuča iz Poljč, tako da je bil na mestu mrtev. Ferjan se je branil iti z orožnikom, ker je trdil, da ima dovoljenje, da ostane na dopustu; orožnik pa je zopet imel povelje, da ga aretira. Ferjan ni rabil nobenega orožja nasproti orožniku, le branil se je.

— **Stavka v kurilnicah in delavnicah južne železnice v Mariboru.** Vsled neznosnega gospodarstva v aprovizaciji južne železnice, so pričeli delavci v kurilnicah in delavnicah, dne 15. t. m. s popolno stavko. Ves obrat stoji do zadnjega stroja. Razgovor delavstva z načelnikom kurilnic (inženirjem Valento, je potekel brez uspeha. Gospod je celo žalil deputacijo, na kar ga je leta s tajnikom vred odstranila iz njegovega urada. Povod k stavki: kruh, takojšen mir, zaslužek. Doslej, 17. julija, še vse visi v zraku. Vsak strog nastop je prepovedan, delavstvo mirno.

— **Poštni voz zgorel.** V sredo dopoldne je začel goriti na mariborskem kolodvoru poštni voz, natovorjen z več sto zaboji. Prihitieli ognjegasci so s težavo omejili ogenj, zaboja pa niso mogli rešiti niti enega. Vsebinsa večina teh zabojev je bil živež in obleka.

— **Shod nemškega delavstva v Brucku ob M.** Dne 14. julija je priredilo delavstvo mesta Brucka sijajen shod, ki se ga je udeležilo nad 5000 oseb. Teden dni prej so zbornali tja z vso mogočo reklamo, s sodelovanjem celega agitatoričnega aparata in celo s posebnimi vlaki klavnih 3000 ljudi. Na delavskem shodu ni bilo debelih hofratov, trebusastih vojnih dobičkarjev z zlatimi prstani na rokah in ošabnimi gestami. Prišli so na delavski shod le pošteni zastopniki mednarodne pravičnosti in delavskih koristi. Delavstvo se je zgražalo nad lažljivimi in goljufivimi izjavami nemških volkstagov, ki govore vedno v imenu nemškega naroda in je dalo duška svojemu ogorčenju proti brezvestnim hujšakem meščanskih nacionalnih strank. V dolgi resoluciji zbrani delavci protestirajo proti temu, da bi govorili volksratovci v imenu nemškega naroda, ki ga ne zastopajo — to priča že današnji delavski shod —, protestirajo dalje proti sramoteni in zasramovanju delavskega ljudstva od strani nemških krščanskih socialistov, ki naj bolje spoštujejo ljubezen do bližnjega; zbrano

delavstvo smatra nemškonacionalne klerikalne volkstage za čisto goljufijo, saj imajo namen, zrahljati delavske vrste z nacionalnimi in verskimi hujskrijami, da bi postalo nesposobno za protikapitalistični boj. Končno zahteva takojšen mir in svobodo.

— **Lastnina vojnega kurata.** V zadnjih dneh se je izvršil v stanovanju vojnega kurata Kalatga na Dunaju vlom. Ukradeno je bilo: Črni potni kožuh iz ruske dlake, dva ovčja kožuha, ovčje kože in z bibravino podložena, črna kožuhovinnasta bluza, dva nova častniška plašča, več drugih plaščev, civilne obleke, črna salonska garnitura, sedem črnih hlač, dvojice jahalnih hlač, sukno, perilo, deset parov nogavic, pet orientalskih namiznih prtov, šest orientalskih posteljnih odelj, orientalske preproge, lovska puška, dva revolverja, tri ure in verižice, 400 lir, dve srebrni dozi za cigarete in druge dragocenosti v skupni vrednosti 80.000 kron. Storilec, mož v uniformi, je odnesel ukradene predmete v košari za perilo in v potnem kovčegu.

— **Koliko stane hlebeček občinskega kruha na Češkem?** Na zborovanju vojnih zvez na Dunaju so se zastopniki čeških zvez pritoževali glede množim živil, katera danes kupujejo občine, okrajna glavarstva in vladni komisarijati po odušastih cenah. Tako prodaja v Reichenbergu hlebeček kruha občina, ki kupuje po skrivnih potih, po tri krone. V Bodenbachu in Tešinu so tri cene. po dohodninski stopnji, ravno tisti hlebeček stane po 3, 4 $\frac{1}{2}$ in 7 kron. To se ne dogaja pri zasebnih trgovcih, temveč oficijelno pri občini in okrajnih glavarstvih. Milijonov denarja, ki se dajejo iz preskrbninskih podpor, teko v kanale tihotapske trgovine. Kljub temu, da imajo zveze za živila pri tej popolni desorganizaciji preskrbe vse polno nujnega dela, se delajo na Češkem tem zvezam največje težave. Saj je pač veselje živeti, kako vlada in oblasti po načrtu skrbe za preskrbo.

— **Bukovina brez kruha.** Bukovina je že več tednov brez kruha, ki ga skušajo nadomestiti z raznimi manjvrednimi nadomestili. Posebno otroci obilo trpe vsled pomanjkanja te za življenje tako potrebne hrane. Polagoma jih jemlje v naročje jetika.

— **Praško »Narodno Politiko« za tri dni ustavili.** V sredo je ustavila praška cenzura dnevnik »Narodni Politika« za tri dni, ker je objavil članek o aprovizaciji na Češkem.

Vojna.

Avstrijsko vojno poročilo.

Dunaj, 19. julija. Uradno se razglašča: V ozemlju Asiaga smo zavrtili z artiljerijskim ognjem močno pripravljene sovražne sunke deloma s topniškim ognjem, deloma v protinapadu. Istotako se je ponesrečil italijanski napad v dolini Brente. V Albaniji samo spopadi sprednjih čet.

Francoska protiofenziva.

Berlin, 19. julija. Med Marno in Aisno se je bitka znova pričela. Francozi so pričeli s svojo že dolgo pričakovano protiofenzivo. Z uporabo močnih skupin težkih oklopnih avtomobilov se jim je sprva posrečilo, vdreti na posameznih mestih v naše sprednje črte in jih potisniti nazaj. V nadaljnjem poteku bitke pa so naše divizije v zvezi s pripravljenimi rezervami preprečile sovražniku, da prebije naše črte. Že opoldne so se razbili francoski napadi na črti zapadno Soissons-Neuilly (severozahodno Chateau Thierry); popoldne pa smo na celi bojni fronti krvavo odbili ljute sovražne naskoke. Naši bojni letalci so z uspehom razkropili na bojišče hiteče sovražne rezerve. V zračnem boju smo sestrelili 32 sovražnih letal. Na južni fronti Marne so se povsple Francozi le do delnih napadov, katere pa smo gladko zavrtili. Med Marno in Reimsom in vzhodno Reimsa se je bojno delovanje omeilo na krajevne boje. Njegovi napadi so se izjalovili. Doslej smo vjeli nad 20.000 sovražnikov.

Berlin, 19. julija zvečer. Krajevni boji severno Lyse. Na bojišču med Aisno in Marno smo ponovne srđite francoske napade zavrtili. Sovražnik je imel ogromne izgube.

Francosko poročilo.

Pariz, 19. julija. V trdih bojih dne 15., 16. in 17. julija smo ustavili nemško ofenzivo v Champagni in v gorovju pri Reimsu. Včeraj pa smo obenem z ameriški četami pričeli s protiofenzivo. V širini 45 kilometrov so naše čete napadle nemške črte ter dosegle znatne uspehe. Zasedli smo višine, ki obvladujejo Soissons z jugozapadom in clo pokrajino Chaudun. Južno reke Ourcq smo nad 20 vasi zopet osvojili. Vjeli smo več tisoč Nemcev ter vplenili velike množine bojnega materiala.

Zadnje vesti.

Seja poslanske zbornice.

Dunaj, 19. julija. Zbornica nadaljuje prvo branje proračunskega provizorija in razpravo o nujnih interpelacijah. Poslanec dr. Gross je govoril o prehranjevalnih razmerah v Galiciji in o zadnjih izgredih v Krakovu. Bo-

dočo vialo razprava, naj bolj prijazna in dobrohotna napram Poljakom. Minister za prehrano, dr. Paul, je odgovarjal na kritike posameznih predgovornikov z ozirom na prehranjevalno vprašanje in izjavil, da je na sistemu, ki ga mora danes trpeti nad seboj trgovina in gospodarstvo nemogoče kaj spreminjati. Pregled čez žitno stanje kaže, da je padla naša žitna produkcija na tretjino pridelkov iz mirnih časov. Da se ni moglo vseh pridelkov dobaviti ljudski prehrani, je krivo to, ker je še lepo cvetela vsepovsod tajna trgovina in ker se je razen tega tudi mnogo pridelkov poskrilo. Tajni trgovini bo treba z novo letino stopiti odločno na prste. Iz Ukrajine nimamo v bližnjem času pričakovati ničesar. Krušno racijo bomo mogli zmanjšati šele z avgustom. Na vsak način pa bo treba gledati na to, da v bodoče ne pridemo več v tako prehranjevalno stisko, v kakršni smo se nahajali letos. Domobranski minister von Czapp je odgovarjal na nekatere interpelacije, tiče se izgrediv med vojaštvom in civilnim prebivalstvom. Poslanec Javor-ski je podal razloge za opozicijsko stališče Poljakov in je izjavil, da so Poljaki pripravljeni stopiti v zvezo z Ukrajinci, ki bodo kmalu spoznali, da je to tudi edina prava pot.

Z današnjo sejo je končano prvo branje. Prihodnja seja se vrši v ponedeljek ob 11. dopoldne.

Seja gosposke zbornice.

Dunaj, 19. julija. Na dnevnem redu je razprava o draginjskih dokladah učiteljem. Poročevalec Wittek je izjavil, da vlada te akcije ne more podpreti z več kot 50 odstotki celega prispevka. Zdi se, da sklep državnega zbora, po katerem naj prispeva država s 70 odstotki, ne bo prišel do veljave. Baron Engel: V osnovi je razvidno poseznanje v avtonomijo dežel. Ukrep vsebuje hud pritisk na dežele, ki ga država ne more omalovaževati. Pri glasovanju je bil Englov predlog odklonjen ter sprejet zakon, kakršen je bil predložen od komisije. V tretjem branju je bil zakon, nato odoben. Baron von Schey poroča o zakonu glede oškodovane dolžnosti države za protizakonita oškodovanja civilnih oseb v sedanjih vojni. Predlog se sprejme in zakon odobri. Nato se vrši tajna seja. Prihodnja seja se naznanja pismenim potom.

Grof Czernin o položaju.

Dunaj, 18. julija. Na seji gosposke zbornice je izjavil grof Czernin med drugim naslednje: Ako ostane ministrski predsednik Seidler na poti, ki nam jo je naznanil, tedaj bomo šli brezpogojno za njim. Slaba stran naše politike je, da zasledujemo v notranji politiki drug kurz kakor pa v zunanji. V tej smo zvesti, hvala bogu, nemškemu kurzu. Delamo intenzivno na poglobitev nemške zveze. Ministrski predsednik se je sicer trudil, da bi uvedel tudi v notranji politiki bolj srečen kurz, kakor je bil do zadnjega časa. To mu štejem v priznanje. Notranja politika, ki ne stremi za istim kurzom kot zunanja, ne škoduje le naši poglobljeni zvezi, ampak tudi našemu evropskemu vplivu, s katerim utegnemo pospešiti svetovni mir. Vojna je v zadnji instanci dvoboj med Nemčijo in Anglijo. Ako se sporazumeta Anglija in Nemčija, je vojna končana. Državni kanceler, Lloyd George in tudi naš zunanji minister so pripravljeni, proučiti mirovne pogoje; nikdo pa jih ne sme postaviti. Izhod iz te dileme bi bil, če bi izročila vsaka izmed obeh strank svoje mirovne predloge kakor nevtralni državi, ki naj bi si potem s primerjanjem obojestranskih mirovnih predlogov napravila sliko, ali je sprava mogoča ali ne. Če bi bilo zanj le najmanjše upanje, naj bi se poskusilo pogajati se. Brezpogojno zaupanje med Berlinom in Dunajem je tudi predpogoj za avstopoljsko rešitev. V zadnjem sem postal z ozirom na to rešitev zelo skeptičen. Ne verujem več nanjo. Kajti slednjič ne bodo odločevali o tem niti avstrijski Poljaki, niti avstrijski Ukrajinci, temveč dejstvo, ako je mogoče doseči med Berlinom in Dunajem one predpogoje, ki tvorijo podlago poljski rešitvi. Tudi rumunski mir je bil sporazumen mir. Najlepši dokaz za to je, da bi Rumunija najodločneje protestirala, ko bi hoteli ta mir anulirati in odvzeti Besarabijo.

Iz hrvatskega sabora.

Zagreb, 19. julija. Hrvatski sabor se je v večerajšnji seji pečal s poročilom odbora sedmorice o akciji frankovskih poslancev dr. Franka in dr. Horvata glede razveljavljenja ustave. V poročilu se naglašja, da so frankovci, kmečka stranka in Tomašičeva skupina v zadnjih mesecih delovali na to, da se uvede na Hrvatskem vojaški komisariat, češ, da se samo na ta način da preprečiti sabotaža na jugu monarhije. Grof Kulmer je ostro grajal protinarodno početje frankovcev ter zahteval, da se predloži saboru vsi tozadevni dokumenti in da se brezobzirno odkrije akcija frankovskih privržencev. Poslanec dr. Horvat je izjavil, da niti on, niti dr. Frank takega dokumenta ni podpisal. Brez dvoma so dokumenti potvorjeni. Gre za mistifikacijo, katero so uprizorili agenti entente. Poslanec Radić (kmečka stranka) je izjavil, da njegova stranka nikomur ni brezpogojno lojalna in zvesta, niti bogu (burni ugovori). Predsednik je poklical Radića k redu ter mu vzel besedo. Predsednik predlaga, da se Radić za 30 sej izključi iz sabora. Ban pl. Mihailović je naznanil, da bo v prihodnji saborski seji predložil nadaljnje dokumente. Poslanec dr. Horvat po-

novno izjavi, da je dokument potvorjen, na kar frankovci zapuste saborsko dvorano. Poročilo odbora sedmorice je vzel sabor na znanje. Prihodnja seja jutri.

Poljaki vztrajajo v opoziciji.

Dunaj, 19. julija. Poljski klub je izdal komunike, ki izjavlja, da zadnji govori v gosposki zbornici Poljakov ne morejo odvrniti od njihovega opozicijskega stališča.

Italija bo vojno nadaljevala.

Lugano, 19. julija. Razpravljajoč o izjavi grofa Buriana piše »Giornale d'Italia«: Grof Burian naj bo prepričan, da bo Italija v popolnem soglasju in zvestobi napram svojim zaveznikom vojno nadaljevala, dokler Avstro-Ogrska ne ugodí posvečenim zahtevam Italije. Italija je trdno sklenila, da hoče izvojevati svoje naravne meje in uveljaviti rešitev jadranskega vprašanja.

Kolera v Petrogradu.

Petrogra, 19. julija. V Petrogradu je izbruhnila kolera. Včeraj je bilo prijavljenih nad 500 slučajev kolere. Nedostajajo zdravnikov, strežnic in zdravil.

Japonska se še ni odločila.

London, 19. julija. »Times« poročajo iz Tokija, da se je japonski diplomatski svet sestal na sejo v zadevi intervencije v Sibiriji. Posvetoval se je o predlogu skupnega nastopa Amerike in Japonske. Do odločitve ni prišlo. Posvetovanje se je preložilo, ker je opozicija vztrajala na stališču, da položaj v Sibiriji še ni dozorel za japonski nastop.

Kriza v Abesiniji.

Rotterdam, 19. julija. Glasom semkaj dospelih brzobjavnih poročil se je v Addis Abebi vršil velik sestanek abesinskih veljakov, ki je pozval kraljico, da se sestavi novo ministristvo in da se morajo aretovati sedanji ministri. Kraljica je prvi želji ugodila, brani se pa, da bi dala ministre zapreti. Nastali so nemiri, v katerih poteku so bili ministri aretovani. Določnih poročil ni.

»Jugoslovan« ustavljen.

Po sklepu lista smo prejeli poročilo, da je c. kr. policijsko ravnateljstvo tednik »Jugoslovan« ustavilo za nedoločen čas.

Aprovizacija.

Krompir na zelene izkaznice A. Stranke z zelenimi izkaznicami A prejmejo krompir v ponedeljek, dne 22. t. m. dopoldne pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je tale red: od 8. do 9. štev. 1 do 160, od 9. do 10. štev. 161 do 320, od 10. do 11. štev. 321 do konca. Stranke dobe za vsako osebo po 3 kg krompirja, kilogram stane 50 vinarjev.

Krompir za IV. okraj. Stranke IV. okraja, ki niso udeležene pri nobeni ubožni akciji, dobe zgodnji krompir v ponedeljek, dne 22. t. m. popoldne pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Oddajal se bo na nakazila za mast po naslednjem redu: popoldne od pol 2. do 2. štev. 1 do 200, od 2. do pol 3. štev. 201 do 400, od pol 3. do 3. štev. 401 do 600, od 3. do pol 4. štev. 601 do 800, od pol 4. do 4. štev. 801 do 1000, od 4. do pol 5. štev. 1001 do 1200, od pol 5. do 5. štev. 1201 do 1400, od 5. do pol 6. štev. 1401 do konca. Stranke dobe za vsako osebo 3 kg krompirja, kilogram stane 1 K 20 vin.

Krompir za V. okraj. Stranke V. okraja, ki niso udeležene pri nobeni ubožni akciji, dobe zgodnji krompir v ponedeljek, dne 22. julija pri Mühleisnu na Dunajski

cesti. Oddajal se bo na nakazila za mast po naslednjem redu: dopoldne od 8. do 9. št. 1—200, od 9. do 10. št. 201 do 400, od 10. do 11. št. 401—600, popoldne od pol 2. do pol 3. št. 601—800, od pol 3. do pol 4. št. 801—1000, od pol 4. do pol 5. št. 1001—1200, od pol 5. do pol 6. št. 1201 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 3 kg krompirja; kilogram stane 1 K 20 vin.

Kavino mešanico na rumene izkaznice C prejmejo stranke v ponedeljek, dne 22. julija pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je ta - le red: od 8. do pol 9. št. 1—200, od pol 9. do 9. št. 201—400, od 9. do pol 10. št. 401—600, od pol 10. do 10. št. 601—800, od 10. do pol 11. št. 801—1000, od pol 11. do 11. št. 1001 do 1200; popoldne od pol 2. do 2. št. 1201—1400, od 2. do pol 3. št. 1401—1600, od pol 3. do 3. št. 1601—1800, od 3. do pol 4. št. 1801—2000, od pol 4. do 4. št. 2001—2200, od 4. do pol 5. št. 2201—2400, od pol 5. do 5. št. 2401 do 2600, od 5. do pol 6. št. 2601 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 1 zavitek kavine mešanice, ki stane 1 K.

Kisla repa za I. okraj. Stranke I. okraja prejmejo kislo repo na nakazila za mast v ponedeljek, dne 22. julija dopoldne pri Jakopiču na Mirju. Določen je ta - le red: od 8. do pol 9. št. 1—200, od pol 9. do 9. št. 201—400, od 9. do pol 10. št. 401—600, od pol 10. do 10. št. 600 do 800, od 10. do pol 11. št. 801—1000, od pol 11. do 11. št. 1001 do konca. Stranke dobe za vsako osebo 2 kg kisle repe. Tiste stranke, ki se izkažejo s kakršnokoli izkaznico ubožne akcije, plačajo kilogram po 75 vin., vse druge stranke po 1 K 50 vin.

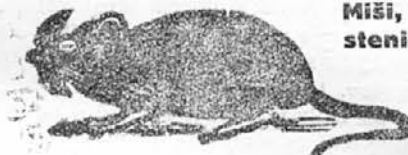
Kisla repa za II. okraj. Stranke II. okraja prejmejo kislo repo na nakazila za mast v ponedeljek, dne 22. julija dopoldne pri Jakopiču na Mirju. Določen je ta - le red: od 2. do pol 3. št. 1—300, od pol 3. do 3. št. 301 do 600, od 3. do pol 4. št. 601—900, od pol 4. do 4. št. 901 do 1200, od 4. do pol 5. št. 1201—1500, od pol 5. do 5. št. 1501 do konca. Stranke dobe za vsako osebo 2 kg kisle repe. Tiste stranke, ki se izkažejo s kakršnokoli izkaznico ubožne akcije, plačajo kilogram po 75 vin., vse druge stranke po 1 K 50 vin.

Kisla repa za III. okraj. Stranke III. okraja prejmejo kislo repo na nakazila za mast v torek, dne 23. julija dopoldne pri Jakopiču na Mirju. Določen je ta - le red: od 8. do pol 9. št. 1—300, od pol 9. do 9. št. 301 do 600, od 9. do pol 10. št. 601—900, od pol 10. do 10. št. 901—1200, od 10. do pol 11. št. 1201—1500, od pol 11. do 11. št. 1501 do konca. Stranke dobe za vsako osebo 2 kg kisle repe. Kdor se izkaže s kakršnokoli izkaznico ubožne akcije, plača kilogram po 75 vin., vsi drugi po 1 K 50 vin.

Izdajatelj in odgovorni urednik

Josip Petejan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Miši, podgane, stenice, ščurki!

Izdelovanje in razpošiljanje preizkušene radikalno učinkovitega uničevalnega sredstva, za katero vsak dan dohajajo zahtevalna pisma. Za podgane in miši K 5; za ščurke K 450; tinktura za stenice K 2; uničevalec moljev K 2; prašek proti mrčesom K 150 in K 3; sem spadajoči razprševalec K 120; tinktura za človeške uši K 150; mazilo proti ušem pri živalih K 2; prašek za uši v obleki in perilu K 2; tinktura proti pasjim bolham K 150; prašek proti pernini ušem K 2; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničev. rastlin) K 3; Pošilja po povzetju: Zavod za pokončevanje mrčesa

M. Jünker, Zagreb 40, Petrinjska ulica 3, III.

v deželnem

KINO CENTRAL

gledališču!

Petek 19. in sobota 20. julija vsakokrat ob 4., pol 6., 7. in 9. zvečer:

Šumeči akordi.

Fran Hoferjev igrokaz.

Izidor na ženitovanskem potovanju.

Izvrstna voseloigra.

Kijev, glavno mesto Ukrajine.

Krasni naravni posnetki.

Ni za mladino.

Nedelja 21. julija ob pol 11. dop. in 3. popoldne, ponedeljek 22. julija ob 4. popoldne

velike družinske predstave.

Tudi za mladino.

Nedelja 21. julija ob pol 5., 6., pol 8. in 9. zvečer, pond. 22. jul. ob pol 6., 7. in 9. zvečer:

Potovanje cesarja Karla in cesarice Cite v Sofijo in Carigrad.

Čarobno lepi naravni posnetki.

Močnejši. Pretreslj. drama. V glavni vlogi MAGDA SONJA.

Kdor se poslednji smeja, se najboljšje smeja.

Velika voseloigra.

Ni za mladino.

Torek 23. julija in sredo 24. julija, vsakokrat ob 4., pol 6., 7. in 9. zvečer:

Žrtve Vere Woog. Drama v 4 dej. V glavni vlogi HEDA VERNON.

Ni za mladino.